

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia HE 26/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä

Lakivaliokunnan kuuleminen 1.4.2016 klo 9.15

- 1) Suomen Asianajajaliitto, jatkossa Asianajajaliitto, kannattaa hallituksen esitystä oikeusaputoiminnan ja edunvalvontapalvelujen eriyttämisestä rinnakkaisiksi toiminnoiksi eritoten esteellisyystilanteiden vähentämisen näkökulmasta; asiakkuus oikeusavussa ei enää aiheuttaisi esteellisyyttä edunvalvonnassa ja päinvastoin. Asianajajaliitto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että mikäli oikeusaputoimisto ja edunvalvontatoimisto edelleen toimivat samoissa toimitiloissa, esteellisyystilanne edellä mainituissa tilanteissa on edelleen olemassa. Asianajajaliitto myös kyseenalaistaa lakiehdotuksen 17 §:n 1 momentin säännöksen, jonka mukaan yleinen edunvalvoja voi edustaa päämiestään, vaikka vastapuolta edustaa toinen saman palvelun tuottajan palveluksessa oleva yleinen edunvalvoja.
- 2) Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin johtajan kelpoisuusvaatimuksena koulutuksen osalta tulisi olla oikeustieteellinen tutkinto eli sama kuin 7 §:ssä on esitetty julkisen oikeusavustajan kelpoisuudesta. Oikeustieteellinen koulutus edesauttaa eritoten oikeusaputoiminnan, mutta myös edunvalvontapalvelujen johtamista, kehittämistä ja hallintoa.
- 3) Asianajajaliitto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti lakiehdotuksen 4 §:ssä esitettyyn mahdollisuuteen ostaa edunvalvontapalvelujen ohella myös oikeusapupalveluja eritoten kansainvälistä suojelua hakevien oikeusapupalvelujen tuottamiseksi. Palvelujen ulkoistamisella ei kuitenkaan tule heikentää kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden oikeutta saada oikeusturvaa ja myös heidän oikeuttaan valita oma avustaja. Erityisesti tämän vuoksi, mikäli palveluntuottajien valinnassa tulee kyseeseen hankintalain mukainen kilpailutus, tulee hankintakriteereissä kiinnittää erityistä huomiota palvelun laatuun.
- 4) Ehdotuksen 10 § antaa edelleen oikeusaputoimistolle laajan mahdollisuuden ottaa vastaan ns. täyden korvauksen asiakkaita, so. ns. liiketaloudellisia asiakkaita sekä asiakkaita, joilla on käytettävissään oikeusturvavakuutus. Palveluista perittäisiin korvaus, joka vastaa paikkakunnalla perittävää keskimääräistä asianajopalkkiota. Säännös vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Asianajajaliiton näkemyksen mukaan käytäntö on kuitenkin jo pitkään ollut se, että oikeusaputoimistot hoitavat täyden korvauksen asiakkaiden toimeksiantoja palkkiotasolla, joka ei kata edes

toiminnasta aiheutuvia kuluja. Tämä vääristää kilpailua. Oikeusaputoimistojen tulisi keskittyä oikeusapuasioiden hoitamiseen ja ottaa täyden korvauksen asiakkaita asiakkaitseensa vain silloin, kun palvelun hakija ei voi saada tarvitsemiaan palveluja yksityisiltä avustajilta.

- 5) Asianajajaliiton näkemyksen mukaan ulkoprosessuaaliset asiat tulisi saattaa oikeusavun piiriin myös yksityisten avustajien hoitamina. Näin ollen lakiehdotuksen 12 §:n 2 momentissa ei tulisi rajata oikeusavun hakijan ohjaamista erityistilanteissa yksityisen avustajan puoleen vain pääsääntöisesti tuomioistuinasioihin. Tämä kasvattaa oikeusapukustannuksia, mutta toisaalta asiakkaan oikeutta valita avustajansa on pidettävä merkittävänä seikkana myös ulkoprosessuaalisissa asioissa, jotka usein ovat asiakkaalle erityisen merkityksellisiä kuten mm. ositukset ja perinnönjaot.

Mikkelissä 31 päivänä maaliskuuta 2016

Hannele Rouhiainen

asianajaja, varatuomari, Mikkelä